

Реалізація інноваційних технологій професійної підготовки майбутніх учителів у галузі мистецької освіти

Анотація. У статті охарактеризовані інноваційні технології професійної підготовки майбутніх учителів у галузі мистецької освіти. Визначені завдання, що постають в реалізації даних освітніх технологій у підготовці майбутніх фахівців. Розглянута діяльність вчителя-професіонала, здатного творчо застосовувати здобуті знання, уміння й навички у галузі художньо-педагогічних інновацій.

Ключові слова: професійна підготовка майбутніх педагогів, інноваційні освітні технології, мистецька освіта.

Abstract. The article describes the innovative technologies of professional training of future teachers in the field of art education. The tasks that arise in the implementation of these educational technologies in the training of future professionals are identified. The activity of a professional teacher who is able to creatively apply the acquired knowledge, skills and abilities in the field of artistic and pedagogical innovations is considered.

Keywords: professional preparation of future teachers, innovative educational technologies, artistic education.

Постановка наукової проблеми. Сьогодні все більше уваги звертається на становлення нової системи освіти, що передбачає входження у світовий освітній простір та потребує суттєвих змін інноваційного спрямування у підготовці майбутніх фахівців у будь-якій галузі. Перед вищою школою стоїть завдання створити умови для підготовки інноваційно-орієнтованих працівників, які були б здатні забезпечити у перспективі прискорений розвиток високотехнологічних галузей з високим потенціалом.

Освітні інновації знаходяться в стані розробки, тому саме їхнє вивчення в освіті є узагальненням і поширенням передового педагогічного досвіду. Виникає ряд суперечностей між науковими доробками і складністю їх практичного використання. Нині відбувається створення течії нового педагогічного знання і його досвідного впровадження як інноваційного.

Інноваційні педагогічні технології мають гуманістичну спрямованість в освітньому середовищі, зумовлену співіснуванням і складними взаєминами з традиційною педагогікою. Інноваційні педагогічні технології є складовою системи загального науково-педагогічного знання. Вони розвиваються на межі загальних інновацій, методології, теорії та історії педагогіки, психології, соціології та економіки освіти. Інноваційні педагогічні технології – це одна з домінуючих спектрів розвитку людства. Розвиток педагогічної інноватики в Україні залежить від громадсько-педагогічної сфери, спричиненим суперечностями між суспільними потребами щодо розвитку і функціонування

навчально-виховних закладів і реальним буттям навчально-виховної сфери [2].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Сучасний стан розвитку педагогічної науки характеризується інноватикою, що охоплює всі аспекти системи освіти, реформування процесів, які б сприяли створенню умов формування і розвитку цілісної, обдаровано-творчої особистості, здатної до успішної соціалізації та самореалізації у суспільстві. Данні питання вивчають у своїх працях такі відомі вітчизняні вчені як, М. Алексеева, Г. Васянович, С. Гончаренко, О. Дубасенюк, І. Зязюн, А. Коломієць, В. Кремень, Н. Ничкало, В. Рибалка, О. Рудницька, Г. Тарасенко, О. Чмир та інші.

Варто зазначити, що саме мистецька освіта майбутніх учителів формує такі професійні якості педагога як, нестандартне, гнучке мислення, здатність до творчих ідей, вирішення педагогічних проблем та ситуацій, робота над поліпшенням умов опанування практичними вміннями музично-творчої діяльності, виховання учнів засобами мистецтва.

Актуальні питання мистецької освіти у структурі професійної підготовки майбутніх педагогів розглядаються в низці сучасних наукових досліджень. У педагогічних працях Л. Василевської-Скупої, Л. Масол, О. Отич, Г. Петрової, А. Растригіної, Г. Фешиної, Л. Хомич, О. Шевнюк висвітлюється значення фахової компетентності майбутнього педагога як передумови його професіоналізму у процесі викладання мистецьких дисциплін. Психологічний аспект формування професійного становлення майбутнього вчителя досліджують І. Бех, В. Бодров, С. Максименко, В. Моргун, В. Рибалка, Б. Теплов, П. Якобсон та інші. О. Бідою, Г. Васяновичем, Р. Гуревичем, О. Дубасенюк, Т. Зузяк, В. Євтухом, А. Нісімчуком, Л. Онищук, В. Фрищук, Г. Яворською вивчаються окремі питання педагогічної освіти та особливості професійної підготовки вчителів. Праці А. Алексюка, В. Бондаря, П. Воловика, А. Капської, Г. Кіт, О. Пехоти, М. Солдатенко, О. Ярошенко та інших присвячені дослідженню змісту, методів та засобів професійної підготовки вчителів. Сутність інтегративного поліхудожнього підходу у викладанні мистецьких дисциплін всебічно розкривають Т. Грінченко, А. Козир, С. Коновець, Л. Масол, С. Соломаха та інші дослідники.

Мета і завдання статті: проаналізувати та уточнити сутність інноваційних технологій професійної підготовки майбутніх учителів у галузі мистецької освіти.

Виклад основного матеріалу. Специфіка музично-педагогічної освіти базується на наукових пошуках реалізації інноваційних технологій мистецької освіти майбутніх учителів. У контексті даного дослідження є важливим те, що фахова підготовка педагогів-музикантів потребує всебічної, культурної та мистецької освіченості особистості майбутнього вчителя. Мистецька освіта містить потужні можливості для навчання і розвитку професійної майстерності майбутнього педагога, що є компонентом змісту його фахової підготовки.

В словнику за редакцією В. Кременя термін «інновація» (італ. *innovacione*) визначається як новина. У науково-методичній літературі визначена певна термінологія нововведення – нові форми організації праці та управління, нові види технологій, які охоплюють не тільки окремі установи та організації, а й різні сфери [3, с. 45].

Разом з тим, інновації в освіті – це процес творення, запровадження та

поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, педагогічних та управлінських технологій, у результаті яких підвищуються рівні досягнень структурних компонентів освіти, відбувається перехід системи до якісно нового стану. Феномен «інновація» має багатомірне значення, оскільки складається з двох форм: власне ідеї та процесу її практичної реалізації [3, с. 46].

Отже, інновація освіти – цілеспрямований процес часткових змін, що ведуть до модифікації мети, змісту, методів, форм навчання й виховання, адаптації процесу навчання до нових вимог. Під інноваційним розвитком мистецької освіти майбутніх учителів можна розуміти комплекс створених і впроваджених організаційних та змістових нововведень, розвиток низки чинників і необхідних умов для формування інноваційного потенціалу професійної педагогічної підготовки студентів до художньо-естетичного виховання школярів. Інновації мистецької освіти – це, свого роду, новизна, що ефективно впливає на результати професійної підготовки майбутніх учителів у галузі художньо-естетичного та всебічного виховання молодого покоління, створюючи вдосконалені сучасні освітні, дидактичні та виховні системи; нові освітні педагогічні технології; методи, форми, засоби розвитку особистості майбутнього фахівця, організації навчання і виховання в умовах вищого навчального закладу [2].

На сучасному етапі оволодіння мистецькою освітою стає шляхом до успішної професійної діяльності майбутніх фахівців. Введення інновацій у вищій школі передбачають:

- 1) організацію і написання науково-дослідницьких та навчально-методичних робіт з проблем професійної освіти;
- 2) вивчення та використання кращого вітчизняного, європейського та світового досвіду в цій сфері;
- 3) організацію і проведення конференцій, семінарів, вебінарів, круглих столів, тренінгових курсів з інноваційних методик викладання художньо-педагогічних дисциплін у ВНЗ.

Таким чином, головним завданням інноваційних технологій є поліпшення якості навчального процесу шляхом активізації навчальної діяльності, стимулювання та створення умов до активної самостійної наукової та творчої роботи студентів.

Зміст освіти інноваційних технологій має на меті введення державних стандартів формування концепцій навчання і виховання, створення авторських навчальних планів і програм, підручників і посібників та іншої навчально-методичної літератури. Дистанційна форма навчання, що в останній час посіла основне місце в освітньому середовищі, надає пріоритетність діалогових, інтегративних, активних та інтерактивних методів навчання, впровадження модульно-рейтингової, особистісно орієнтованої системи навчання тощо. У сучасному вищому навчальному закладі широко розповсюджуються такі сучасні технології навчання фахівців у галузі педагогічної освіти як-от, диференційоване, проблемне навчання, ігрові та інформаційні технології навчальної діяльності. Дані технології слугують одним із нових шляхів успішної підготовки фахівців у галузі мистецької освіти у вищій школі.

У ході професійно-педагогічної підготовки студенти набувають певних компетентностей (світоглядних, аксіологічних, мистецтвознавчих,

педагогічних, комунікативних, загальнокультурних), опановують досвід творчої педагогічно-мистецької діяльності, що, в свою чергу, зумовлює розвиток професійної свідомості. У зв'язку з цим, функцією викладача має бути допомога у виявленні цього досвіду й усвідомленні якостей і властивостей власної індивідуальності [7]. Тому, основними формами аудиторної роботи у педагогічному закладі освіти можуть бути ті, що ґрунтуються на використанні набутого досвіду студентів і розвитку їхнього творчого потенціалу, а саме: практичні заняття, майстер-класи, тренінги, творчі проекти, презентації, розв'язання творчих педагогічних задач засобами мистецтва, дискусії, різноманітні види ігрової діяльності на художньо-педагогічному матеріалі тощо.

Такі форми педагогічно-мистецької діяльності сприяють одночасному розвитку і формуванню професійних вмінь та навичок майбутніх педагогів та збагаченню їхнього культурного досвіду.

На думку вітчизняної дослідниці-педагога О. Отич, реалізація викладених вище форм педагогічно-мистецької діяльності передбачає застосування відповідних їм методів розвитку професійної досконалості майбутніх вчителів, які можна диференціювати за двома групами на основі критерію самостійності студентів. Ці методи передбачають:

1) допомогу викладача – метод педагогічної інтерпретації з художнього твору; метод художньо-педагогічного аналізу твору мистецтва; метод порівняльного аналізу кількох мистецьких творів з метою виявлення відмінностей проявів творчих індивідуальностей їх героїв; метод творчих завдань щодо тематичного підбору творів мистецтва студентами до проведення навчальних занять та позанавчальних культурно-мистецьких заходів; метод творчих педагогічно-мистецьких проектів тощо;

2) самостійну професійно зорієнтовану художньо-творчу діяльність майбутніх педагогів – метод «педагогічного роздуму» над змістом художнього твору; метод вербалізації та педагогічної візуалізації художніх вражень, метод виконання практичних творчих завдань на матеріалі мистецтва [7].

Можна вважати, що найважливіші інтерактивні методи розвитку професійних якостей студентів є розв'язанням проблемних педагогічних ситуацій, на основі використання різних видів мистецтва та методу творчих педагогічно-мистецьких проектів. При їх виконанні відбувається рівноправне співробітництво викладача й студентів. У цій ситуації викладач перебуває у ролі координатора дій, що сприяє створенню середовища для самостійних творчих дій студентів, за які вони відчувають власну відповідальність.

Висновки. Таким чином, професійна підготовка студентів вищих педагогічних навчальних закладів засобами мистецтва відповідає сучасним вимогам до інноваційних педагогічних технологій. Адже її метою є не просто формування, поліпшення якості системи професійних компетентностей майбутніх вчителів, а й актуалізація їхнього культурного, життєвого, педагогічного й творчого досвіду шляхом залучення їх до професійно-орієнтованої художньо-творчої діяльності. Неможливо викласти усіх аспектів досліджуваної наукової проблеми, а саме, форм і методів використання різних видів мистецтва у розвитку професійної свідомості студентів педагогічних спеціальностей. На сучасному етапі слід використовувати такі інноваційні технології формування

фахівців: диференційоване навчання, проблемне навчання, ігрові технології навчання, інформаційні технології навчання, особистісно орієнтоване навчання.

Грунтовний аналіз наукових та науково-методичних праць дозволяє зробити висновок, що проблематика мистецької освіти має місце в сучасній педагогічній науці, а вивчення теоретичних та методичних аспектів використання інноваційних технологій мистецької освіти потребує всебічного і ретельного вивчення.

Список використаних джерел:

1. Бех І.Д. Емоційні передумови мистецького світогляду особистості *Теоретичні та методичні засади неперервної мистецької освіти*: зб. матеріалів наук.-методол. семінару. Чернівці, 2007. С. 14-15.
2. Дичковська І. Інноваційні педагогічні технології : навчальний посібник. К., 2004. 352 с.
3. Енциклопедія освіти Акад. пед. наук України; гол. ред. В.Г. Кремень. К.: Юрінком Інтер, 2008. С. 338-340.
4. Захарова І.Г. Інформаційні технології в освіті : навч. посібник для студ. вищ. пед. навч. закладів. М.: Видав. Центр «Академія», 2003. 192 с.
5. Масол Л.М. Національний курикулум: рамкові основи. *Мистецтво та освіта*. 2008. №2. С. 17-21.
6. Національна Доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті. *Освіта України*. 2002. № 16. С. 3-9.
7. Отич О.М. Педагогіка мистецтва: сутність та місце в системі наук про освіту. *Мистецтво та освіта*. 2008. №2. С. 13-17.
8. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва. Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін. К.: Освіта України, 2008. 274 с.
9. Орлов В.Ф. Мистецтво і педагогічні технології. *Мистецтво та освіта*. 2001. №1. С.11-12.
10. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька. Навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2005. 360 с.
11. Сисоєва С.О. Основи педагогічної творчості : підручник. К., 2006. 240 с.